

NOVA DOBA

plačano do
Študijska knjižica

dolž. iztis

Ljubljana

Stane letno 60 Din, mesečno 5 Din, za inozemstvo 240 Din.
Oglašji za *manj* višine stolpca 50 p. Reklame med tekstem 70 p.
Posamezna številka stane 1 Din.**Izhaja**
vsak torek, četrtek in soboto.**Uredništvo:** Strossmayerjeva ul. št. 1, I. pritličje. Telef. 65.
Upravništvo: Strossmayerjeva ul. št. 1, pritličje. Telef. 65.
Račun kr. poštnega čekovnega urada št. 10.066.

III. Pokrajinski zbor Jugoslovanske Matice v Celju.

Jugoslovanska Matica, ki je lansko leto zborovala na naši severni narodni postojanki v Mariboru, si je letos izbrala mesto Celje za svoj redni letni veliki zbor. Delegati iz vseh delov slovenskega ozemlja so prihajali že na predvečer v soboto, z nedeljskimi intranjskimi vlaki pa so prispeli v lepem številu odposlanci in nositelji dela Jugoslovanske Matice od juga in severa naše domovine.

Društveni predsednik g. dr. Vl. Ravnihar je ob 10. uri dopoldne otvoril zborovanje, velika dvorana Narodnega doma je bila polna, povdarjal je uvodoma pomemben in potreben Jug. Matice, kot onega činitelja, ki naj v boju z nadmočnimi sovražnimi silami zadrži in brezuspeši sicer neizogiben proces raznarodovanja naših bratov in sester izven granic naše ujedinjene domovine. Naloga J. M. je, da kulturno in gospodarsko podpira naš narod onstran državnih mej, da ne izgine v morju tužine in ne propade kulturno in gospodarsko. Jugoslovanska Matica ni posebna obrambna organizacija slovenskega dela našega jugoslovanskega naroda, ona se razteza po celi naši prostrani domovini od Triglava do Vardarja, njene naloge so prav tako srbske in hrvatske kakor slovenske. Vsaka pokrajina pa ima že po naravi svoje posebne najbližje zadatke, kojim mora posvečati glavno pažnjo in skrb. In tako so naše oči obrnjene tja k našim bratom onstran Karavank in tja proti soščnemu jugu, kjer nam tuja sila ubija ono, kar je bilo od vekov naše in je kri, čista, vroča naša kri našega rodu in našega jezika.

Jugoslovanska Matica je organizacija narodne obrane, stoječa nad strankami, ki hoče s sodelovanjem vseh slojev, strank in stanov razviti kar najintenzivnejše delo v dobro naroda, njega duševne, nacionalne in gnotne kulture.

G. predsednik pozdravi v srčnih besedah vse delegate, ki so došli iz najoddaljenejših krajev Slovenije, pozdravi župana mesta Celja g. dr. Juro Hrašovec in mnogoštevilno deputacijo naše narodne vojske, ki je hrbenica naše države (viharno vzklikanje v dvorani — živele naša narodna vojska!), deputacijo CMD (prvomestnik Senekovič, blagajnik Hudovernik in tajnik Škulj), Gospodarskega Zvona (dr. Oblak), »Straže«, zastopnike polit. strank in časopisja, povdarjajoč potrebo skupnega, složnega

MILOVAN MILINOVIČ:

KONEC REPINCLJEVE LJUBEZNI!

Rada sta se imela, Jaka Repincelj in Marjana Lopjekova.

Kako je to prišlo? Povem vam prav na kratko.

Lanskega leta o sv. Martinu je bil kot navadno sejenj v Pliskavici. Od blizu in daleč so prihajali ljudje.

Tudi Jaka Repincelj, sin malega posestnika v Klancu, je gna tja mladega junca, in že med potjo računal, koliko bi se dalo zanj izkupiti. — Bilo je na hiši nekaj dolga, in oče mu je pri odhodu neprestano zabičeval, da naj žival kolikor mogoče dobro proda, da bo vendar enkrat poplačal starega Kovača, ki ga že neprestano tirja. »Saj bo zate dobro, Jakec. Mene itak ne bo več dolgo,« mu je dejal stari Repincelj. Tako vidimo našega Jakeca, ko stopa poln nad in načrtov poleg dobro rejenega junca. No, pa bil je čuden fant ta Jakec. Srednje postave, podolgovatega obraza, živih, črnih oči in ugajal marsikateri mladenki. Razven tega je pričakoval, da bo oče kot edinega sinu v kratkem izročil posestvo. In to je tudi marsikatero vleklo, da ga je bolj ljubeznjivo pogledala kot bi ga dru-

dela za skupne nacionalne cilje v okvirju Jugoslovanske Matice.

Zatem je glavni tajnik Jugoslovanske Matice podal obširno, velikopotezno in zopet do najmanjših detajlov izdelano izčrpno poročilo o dosedanjem delovanju društva in o položaju onih, kojim je naše delo v JM posvečeno. Položaj naših bratov in sester izven naše domovine je izredno težak ter postaja vsak dan težji, ker tam preko je nasilje zakon. V dušo naroda prihaja zavest brezpravnosti, in to odbija odporno silo in vedno znova širi misel in občutek, da so osamljeni in pozabljeni in da nihče ne vodi o njih in njihovi usodi več računa. Vera v vstajenje pa je prepogoj življenja, biti mora v nas tako silna, da bo predstavljala gore in mejnike, da jo bo občutili vsi, ki so naši tam dolj na jugu in na skrajnem severu. Ne smemo si tajiti, da se pri nas mnogo stori, posebna zahvala gre našemu narodnemu učiteljsvu in šolski mladini, manj razumevanja in dela razvija akademična mladina, ki je nekaj vodila in preporodila ves pokret narodne obrambe na Slovenskem. Kot vzgled organizatorične dejavnosti in uspehov navaja poročevalec podružnico v Murski Soboti, ki je pretečeno leto prispevala centrali 20.000 Din. Slava-klici in dvorani. Omenja z zahvalo bivšega ministra dr. Gregor Žerjava, ki je imel polno razumevanja za potrebe društva. JM je stopila v tesno zvezo z zavarovalno družbo »Triglav«, ustanovila je založbo »Jug«, matično knjižarno in matični kino v Ljubljani, da omogoči svojemu stremjenju redne, trajne in izdatne dohodka, ki se niso v nikakem skladu s potrebami. Usoda Koroške in Primorja se ne odloča nikjer drugje, ko pri nas doma in med nami.

V detajlnih številkah je podal nato blagajniško poročilo g. vl. svetnik Vodopivec. Na predlog rač. pregledovalcev je bil podan blagajniku in celemu odboru absolutorij.

Pri nadaljnji točki dnevnega reda, predlogi in nasveti podružnic, je zahteval navzoči g. dr. Ogrizek iz Celja imenom SLS od predsednika pojasniti radij oficijelne intervencije v prilogi onim članom »Orjune«, ki so bili zasledovani in kaznovani radi znanih dogodkov v Ptuj. Predsednik g. dr. Ravnihar je izjavil, da ni posredoval imenom JM, da si je prvotno nameraval to storiti, videl pa je v gače. Bile so torej vesele misli, ki so navdajale mladega Repincla: Saj bo kmalu postal samostojen. Le ena skrb ga je mučila. Kje bo našel primerno družico? Že dolgo je gledal za vaškimi dekletji, primerjal eno z drugo, a nobena mu ni bila prav po godu. Zahteval pa ni malo: Pridne roke, čeden obraz in kar je glavno, mora biti tudi petična. Ker — to moramo že zdaj opomniti — naš Jaka je bil precej skop. Zato mu je bil današnji dan zelo prilichen: Izkupil bo lepo svotico, da zamaši z njo usta nadležnemu upniku, obenem pa bo pogledal po brhkkih selmarkah. Morebiti ga ravno danes čaka sreča; saj človek nič ne ve naprej.

Pa pustimo Jakeca, da se naslaja ob teh prijetnih mislih in ozrimo se nekoliko drugam!

V Žabjeku, pol ure od Pliskavice oddaljeni vasi, je živele Marjana, dvajsetletna hči starega Lopjeka, ki je opravljala velevažno službo vaškega pismonoše.

Mati ji je umrla pred nekaj leti in od tistega časa je oskrbovala Marjana gospodinstvo. No, bilo pa ni veliko. Hišica z njivo, v hlevu pa mršava kravica, to je bilo vse. Vendar zadovoljno in v miru

tem princip vlade, ki favorizira tajni nemštvo tu ob severni meji in iz tega stališča bi bil intervenciral brez ozira na to, ali so žrtve člani »Orjune« ali ne. Kasneje je pa intervencija JM itak odpadla. Interpelant g. dr. Ogrizek se je z odgovorom formalno zadovoljil in vzel pojasnilo naznanje, začutil pa je potrebo, da je z najnepremišljenejšimi in ne-kvalificiranimi izpadi na organizacijo jugoslovanskih nacionalistov in »nacionalnih šovinistov« zanesel na zborovanje ton, ki ni spadal ne po vsebini ne po obliki pred forum delegatov Jugoslovanske Matice. O predmetu se je razvila dolgotrajna debata, ki je bila pa stvarna in dostojna, kljub strasti, ki jo je zagnal interpelant na zbor, je dobil le stvaren odgovor od najrazličnejših strani, in tako je baklja sovraštva in nestrpnosti, ki jo je prižgal »Slovenec« za pozdrav JM v Celju v svoji nedeljski številki v rokah celjskega Slovenčevega reprezentantia prav hitro in brez škode za stvar in potek zborovanja izgorela. Obžalujemo le, da predsedujoči ni a priori zabranil in preprečil tak eksces politične surovosti, za kojega med Matičariji, ki delajo za Matico iz ljubezni do zasužnjenih krajev, ni mesta in ga ne sme biti!

V razpravo je prišel nato predlog oz. nasvet celjske podružnice JM, ki ga je stavil in utemeljeval predsednik g. ravnihar Jeršinovič, ki priporoča združitve JM z CMD v eno društvo. Tudi o tej točki se je razvila živahna debata, ki se je zaključila s tem, da je bil sprejet posredovalni predlog, da se med obstoječimi organizacijami doseže kar največje zblizanje in skupno delo potom skupnih posvetovanj in sej, ki bi stvari le koristile.

Ob koncu zborovanja, ki je izzvenelo v polnem soglasju in iskreni volji delati za JM enotno in složno iz čiste idealne domovinske in patriotske ljubezni, se je v lepih besedah zahvalil župan mesta Celja g. dr. Hrašovec za pozdrav in odlikovanje, ki ga je izkazalo vodstvo JM mestu Celju s tem, da je sklicalo letošnji svoj pokrajinski zbor v Celje. Z vzklikom je bil nato na predlog g. nadzornika Černeja izvoljen sledeči odbor: gg. dr. Ravnihar, dr. Puc, ga. Tavčarjeva, Regali, Brandner, Cvek, dr. Erih, inž. Resman, Narte Velikonja, župnik Finžgar, prof. Srebrnič, dr. Vodopivec, višji šolski nadzornik Wester, dr. Urbanc, Železnikar, Slatnar, okr. glavar Podboj, notar Tavzes, prof. Seidl, gđc. Poljančeva, učitelj Šerona, nadzornik

ji ma je potekalo življenje; saj nista imela velikih potreb in zato pa tudi skrbi ne. Le stari Lopjek se je dostikrat bavil z mislijo: »Trebalo bo hčer omožiti!« Posebno ob nedeljah je opazoval fante pred cerkvijo — in delal načrte, a kaj ko se ni nobeden izpolnil.

Neko nedeljo je prikreval stari Lopjek od maše domov. Marjana ga je že čakala s kosilom. — Postavila je na mizo skledo kislega zelja z rumenimi žganci. Hitro je romala žlica iz sklode v usta, toda oba, oče in hči, sta molčala kot za stavo. Slednjič odloži Marjana žlico in reče malomarno: »Jutri je sejenj v Pliskavici.«

Starec molči.

»Namenila sem se tudi jaz,« povzame hči, »ker nimam že skoro nič več posode v kuhinji. Razven tega rabim en predpasnik in vaši čevlji, no, ti so že tudi vsi luknjasti.«

»E, take sile ravno ni, toda če res rabiš posodo, pa poidi no!«

Marjana se je razsvetlil obraz, pobrala je skledo in odšla v kuhinjo. Vesela, da je bil oče tako hitro zadovoljen, se je lotila pomivanja.

Naslednje jutro je Marjana poprej vstala kot običajno. Hitro je skuhała za-

Mohorko, dr. Kotnik, ravnatelj Jeršino- vič, nadzornik Lj. Černei. Tako je končalo to zborovanje v soglasju in zavesti, da je nacionalna ideja ona vez, ki naj družji v harmoniji dela vse stanove in vse stranke, ki hočejo z besedo in živim vzgledom posvetiti svoje sile ideji Jugoslovanske Matice.

FEDOR MIKIČ:

SODSTVO V BOJU PROTI ALKOHOLU.

(K 20-letnici Pollardovega sistema.)

V članku »Zadnje porotne obravnave in alkoholizem«, sem kot konsekvenco svojih izvajanj stavil zahtevo po Pollardovem sistemu. Opozorilo se me je ob tej priliki, da naj o Pollardovem sistemu nekaj več povem. V to svrhu mi baš obletnica tega sistema dobro služi.

William Jefferson Pollard je ameriški sodnik. Svojo metodo je pričel prakticirati leta 1903. Kmalu nato se je razširila ta metoda med sodniki severo-ameriških držav. Ko je l. 1909. predeval Pollard kot državni (!) odposlanec o svoji metodi na londonskem internacionalnem kongresu proti alkoholizmu — takrat že Evropejcem ni bil več popolnoma neznan. Leta 1910. so nemški abstinenti posvetili celo 1 dan — »Pollardov dan« — svojega državnega kongresa njegovi metodi.

V čem leži Pollardova zasluga? Amerikanski zakoni ne gredo za tem, da se maščujejo za storjene pregrehe, temveč stremijo grešnike poboljšati ter jih napraviti koristnim članom človeške družbe. Amerikanski zakoni imajo pogojno kaznovanje (kakor ima slične določbe hrvatski kazenski zakon!). V spoznanju, da je mnogo nad polovico vseh prestopkov in zločinov (po Chief Justice of England 90% vseh kaznivih dejanj!) povzročeno vsled upliva akutnega in kroničnega alkoholizma, je Pollard čutil dolžnost doslednosti, da se po tem spoznanju ravna. Smatral je, da s tem najboljšo služi svoji domovini in svojemu narodu. Zato je vezal vsako pogojno kazen za kazniva dejanja, storjena pod uplivom alkohola — na obljubo enoletne abstinence. **Držanje te obljube je nadzirati več ali manj s a m.** Zgodilo se je tudi, da je obsojenca napotil v »red dobrih hramovnika« (Good-Templer-Orden), ki ima med drugim nalogo, reševati pijance in njihove rodbine.

Prvotno se je omenjena metoda uporabljala samo pri policijskih sodnijah, kakor jo je uporabljal Pollard sam. Po-

jutrek, nakrmila kravico in pospravila hišo. Ko je bil oče odšel v svojo vsakdnevno službo, je hitro smuknila v kamrico.

»Kako se naj napravim«, je pomišljala.

Nato si je oblekla dvoje naškrobnih spodnjih kril, da je, kadar je prestopila, šumelo kot v panju. Marjanin obraz pa se je ob tem šumu zadovoljno smehljala. Prav dobro ji je pristojala temnomodra obleka, katero si je izbrala za današnji dan. Pripasala si je črn predpasnik in obula čevlje na škripec. — Popravljala si je to in ono ter se veselo ogledovala v malem zrcalu na steni. Naposled se je domislila, da bi bilo lepše, če bi pustila kodrom, ki so ji silili na čelo, prosto pot. In res, bil je obraz — lepši. Privezala je ruto prav na lahko in vrgla še en zaljubljen pogled v zrcalo. Nato je vzela košaro v roke in pot pod noge. — Spotoma je ugibala, koliko šotorov bo letos v Pliskavici. Lani jih ji bilo osemnajst. Bil je deževen dan, toda v kljub temu je kar mrgotelo sejmarijev. »Lani sem bila z očetom, bilo je dosti blata,« je pomišljala. »A danes sem res vesela, da je tako krasen dan, poleg tega sem sama!«

Ob tem premišljevanju je dospela v

zneje se je ta metoda uporabljala i za ostala kaznjiva dejanja. — S takšnim načinom svojega delovanja je ameriško sodstvo postalo eden glavnih stebrov ameriškega antialkoholnega delovanja in s tem moralnega in materialnega napredka ameriškega naroda.

Želeti bi bilo, da i naše sodstvo sledi kulturnemu delovanju ameriškega sodstva!

V ilustracijo navajam v naslednjem majhno sličico Pollardovega delovanja, katero povzemam po knjigi sodnika dr. Otto Bauerja »Das Pollardsystem und seine Einführung in Deutschland« (predavanje na VII. nemškem abstinentnem kongresu v Augsburgu 30. sept. 1910, l.). Knjiga je izšla v »Verlag Mimir« ter jo je pripravil vsakomur, ki se za stvar točneje zanima, posebno, če vsaj deloma obvlada angleščino in francoščino.

»Nahajamo se v razpravni dvorani policijskega sodišča 2. distrikta v St. Luis (Missouri). Gospod William Jefferson Pollard zasede sodnijski stol.

Pripeljejo siromašnega voznika radi kaljenja hišnega miru. Toži ga njegova žena. Ta stoji, oblečena v krpe in zdela na od gladi, z najmlajšim na rokah. Toži, da zapije njen mož vsak teden večino svojega zaslužka. Domov prihaja pijan, razgraja in pretepa. Otroci beže pod postelje. Zato prosí za rešitev iz tega neznoznega stanja in predlaga, da ji pošljejo moža v prisilno delavnico. — Sama si hoče pomagati s pranjem — samo, da ji ozdravijo moža od pijačevanja.

Obtoženec priznava svojo krivdo.

Sodnik Pollard ga opominja z lepimi besedami. Obtoženec stoji ves skesan pred sodnikom. Obsodba se glasi: 50 dolarjev in stroški.

»Vi lahko to kazen plačate, če hočete. Če ne morete plačati, morate to odslužiti v 4 mesecih težkega dela v mestni prisilni delavnici. Vi se lahko pritožite, če hočete. Kakor vas je volja. Vem še neko pot. Dajem vam priliko, da se rešite. Ne bodete plačali niti centa, niti minute ne bodele sedeli, ako vas je volja podpisati obljubo, da se bode leto dni popolnoma zdržali opojnih pijač in ako bode obljubi ostali zvesti.« Predloži obsojencu formular.

Bolelo je obsojenca, odreči se za celo dolgo leto opojnim pijačam. Toda odkod naj vzame 50 dolarjev? Saj zasluži za sebe in za svojo družino v tednu komaj 9 dolarjev. Za sodnijo mu tedaj ne bi nič ostalo. Še manj ga vleče v prisilno delavnico, kjer naj bi za 50 centimov na dan lomil kamenje. Razven tega je prisilna delavnica nekaj sramotnega. A deca in žena bi prosjale 4 dolge mesece pri občini in vendar bi v teh 4 dolgih mesecih zopet ne dobil niti kapljice opojnih pijač! Ali naj poskusim z vodo?

Sodnik Pollard ga bodri. Češ, saj ni težko živeti trezno. On sam je trezen ter se počuti pri tem vendar dobro. Obsojenec podpisuje sledeči formular:

»Globoko spoštujem sodnika, ki mi daje priliko, da postanem lahko stalno trezen in boljši sodržavljan. V dokaz mojega spoštovanja, da se mi kazen preloži oz. popolnoma odpusti, podpisem popolnoma neprisljhen in prostovoljno sledečo obljubo (»pledge« — in ne prisego!):

Zdržati se hočem vseh opojnih pijač, počenši danes, ento leto.« —

trg. »Ah.« je vzkliknila, zagledši toliko ljudstva.

»No, kaj pa ti tukaj, Marjana?« se ji oglasi za hrbtom nek piskav glas. Marjana se ozre, in v veliko radost zagleda svojo najboljšo prijateljico Nančo Piskernikovo iz Klanca. Ta je bila dokaj starejša od Marjane. Rejane postave in napihnjenega, dobrodušnega obraza, na katerem je zavzemal nos precejšen prostor. V čudnem nasprotju z dobrodušnostjo, ki nikdar ni zapustila njenih lic, so gledale male, vodenosive oči lokavo izpod košatih obrvi. Hudobno je znala zablisniti s temi očmi, če jo je kdo ujezil in ji očital male brkice pod nosom. Pa tudi jezice ji ni miroval v takih trenutkih. — Bila je na glasu klepetave opravljavke, ki je jako rada prenašala »vaške novice« na nepoklicana ušesa. »Glej jo no Nančo! Me prav veselí, da sem te našla. Boš mi vsaj pomagala pri barantanju! Kaj ne?« »I, seveda! Tebi pa tebi, Le pojdive.«

In prijateljici sta se pomešali med množico.

(Konec prihodnjic.)

Uspeh? Najboljši dokaz nam je Amerika. Čemu bi jih potem iskali, še drugod?

Naših obsojencev sodišče večinoma ni nikoli več videlo. Postali so boljši ljudje — in ostali so nežigosani.

Anglija je začela uvajati Pollardov sistem okoli l. 1906. Posebno so ta sistem propagirali Leaf Jones, predsednik United Kingdom Alliance, Charles Roberts M. P. ter Walter East, častni tajnik nacionalne neodvisne temperenčne stranke (N. J. T. P.). Z Probation or Offenders Act 21. VIII. 1907. l. se je uvedel za celo veliko britsko kraljestvo sistem uradnikov-nadzornikov, ki so imeli nadzorovati abstinenčno pogojno kaznovanih alkoholikov.

I posamezne švicarske dežele (n. pr. kanton Bern 3. XI. 1907.) so začele uvajati Pollardov sistem. Ravnotako se bje boj za Pollardov sistem v Nemčiji že od leta 1909. sem. Kako je s Pollardovim sistemom v treznih kulturnih državah na visokem severu Evrope — o tem še nisem našel ničesar. Nikakor ne dvomim, da so i naši močni severni bratje abstinenti porabili ta pripomoček za doseg našega cilja — olajšati svojemu narodu uspešno borbo za obstanek v splošni medsebojni borbi narodov in poedinca.

Upajmo, da se bode tudi naše sodstvo odločilo za Pollardov sistem — v prid narodu in državi. Fiat iustitia: kaznujte alkohol s tem, da ga izrujete iz naših misli in naših navad!

Politične vesti.

Notranji in zunanji politični položaj. Radič je na svojem shodu v Gračanicah zopet enkrat odkrito pokazal svoje republikanstvo. Zelo žaljivo je govoril o kralju ter zaklical: »Doži z njim!« Radičali so vsled tega zelo razburjeni ter bodo nastopili najstrože proti njemu. Kotarski zastopnik, ki je prisostvoval Radičevemu shodu ni interveniral, ko je Radič zabavljaj, zato je bil odpuščen iz službe. Kakor so radikalni preje skušali doseči z Radičevci sporazum, tako se ponavljja pri njih sedaj mišljenje, da je najprimernejša prilika, pretrgati z Radičem vse stike, ter ga izročiti sodišču. Stranko bo zadel usoda komunistične stranke. Zadnji čas je že, da se stopi na prste vsem razdiralnim elementom v državi, katerih cilj je rovtati proti državi in dinastiji. Povodno referata zagrebškega pokrajinskega namestnika Čimiča o priklakah na Hrvaškem je prišlo v ministrskem svetu do konflikta. Nekateri ministri so grajali, da pokrajinska vlada ni ničesar ukrenila proti Radiču. Čimič se je izgovarjal, da ni sprejel od notranjega ministra nobenih instrukcij.

Izjava ministra Ninčiča. Zunanji minister dr. Ninčič je sprejel v avdienci ameriškega novinarja Johna Sinclaira, ki je vprašal ministra, zakaj obstoja tolika vojna aktivnost po vsem Balkanu. Zedinjene države imajo 110 milijonov prebivalcev, a vzdržujejo le 100.000 mož stalne vojske. Dr. Ninčič je odgovoril, da se vojska naše države poslužuje le materiala stare srbske vojske in armade bivše Avstro-Ogrske. Jugoslavija ima sedaj pod orožjem 140.000 mož. Sinclair je vprašal, čemu je potrebna ta velika vojska, nakar mu je dr. Ninčič odgovoril: »Razume se, da v zaščito države.« O odnošjih z Italijo glede Reke je izjavil zunanji minister, da se boljšajo. Tudi rusko vlado bo Jugoslavija priznała. Odnošaji z Madžarsko pa niso povoljni.

Pogajanja z Italijo zastala. Pogajanja med italijansko in jugoslovansko delegacijo so obtičala še predno so prišla v tek. Jugoslovani so mnenja, da se ne more pričeti z diskuzijami o Reki, predno se ne uredi teritorialna vprašanja. Prišlo je do tako ostrih nasprotij, da bodo pogajanja za kratko dobo prekinjena.

Nemčija v obupnem položaju. Padanje nemške marke vzbujja po vsej Nemčiji veliko razburjenje. Komunisti širijo povesod duh upora. V Bautzenu je prišlo do krvavih pobojev. Množica je plenila trgovine, demolirala policijsko ravnateljstvo in razbijala po uticah. Dve osebi sta mrtvi, mnogo je ranjenih. Življenje se je podražilo v zadnjem tednu maja 5000-krat kot pred vojno. Doljar se je dvignil na 80.000, angleški funt na 368.000 mark. Francoska vojna sodišča so obsodila v Poruhru od časa zasedbe do srede maja razne državne in občinske uradnike na 434 let ječe in 464 milijonov mark denarnih glob.

Francoski farofašisti so napadli voditelja svobodomiselnega gibanja po-

slanca Monteta in Sanguiera ter bivšega ministra prehrane Violeta. Sanguiera so pobili z gorjačami, mu polili obraz s smolo ter ga skušali zaliti z rličnovim oljem. Monteta so skoro ubili. Violeta in njegovo ženo pa polili z neko ostro črno kislino in terpentinovim oljem.

Angleži priznali arabsko neodvisnost. V Londonu bodo podpisali pogodbo med Veliko Britanijo in Hedžo. Pogodba ne omenja niti sedanjih razmer drugih narodov do arabskih dežel niti sedanje vlade v Palestini. Mir med obema deželama se bo vpostavil s prijateljskimi razgovori o mejah. Pogodba govori tudi o romanjih v Mekko. Obe stranke se zavežeta, da se ne bosta pogajali s kako tretjo, ki bi nasprotovala tema dvema vladama.

Celiske novice.

Iz govora g. župana dr. Hrašovca Judenburškim žrtvam.

Velikega spreveda od državne meje notri do Ljubljane na pokopališču pri sv. Krištofu, kjer naj odslej počivajo smrtni ostanki slovenskih junakov, vdeležiti smo se hoteli tudi mi Celjani, kakor naša bližja in daljna okolica.

Prišli smo, da bi na dostojen način počastili spomin na nesrečne žrtve, istovčasno, da se klanjamo veliki misli in goreči domovinski ljubezni, za katero so dali svoje življenje.

Malodane 4 leta trajalo je že človeško klanje — težko breme je ležalo na nas Slovencih — skrb v naših srcih, v naših mislih, na naših ramah.

Črna, mrzla noč je bila razgrnila široka svoja krila nad našimi pokrajinami.

Kakor hrepeli izsušana zemlja po hladilni rosi, tako so naša srca hrepela po rešitvi iz neznoznega stanja. In glej, kakor blagotno znamenje iz višav prihajali so k nam glasovi, da so se uprli naši fantje, ker niso hoteli več nadaljevati bratomornega boja. Pripristi, možje iz naroda razvili so zastavo slobode in vstajenja iz suženjstva.

Ni jim bilo sojeno, da bi bili sami videli solca, ki so si ga želeli, niso mogli dokončati započetega dela, ker je bila premoč presilna. Bil so ujeti, sojeni in po vrsti ustreljeni. Začetek je bil storjen. Njih vzgled dajal je pogum drugim. Ponovilo se je ohoišto na drugih krajih, čeprav so padle nove žrtve. A čez nekoliko mesecev bila je ravno večji del vsled notranjega razkroja zlomljena vojaška sila avstrijske države.

Poleg vojakov-junakov se pa spominimo tudi mladeniča-dijaka Ivana Endlicherja, ki je bil meseca dec. l. 1914 kot nevaren agitator v Ljubljani obsojen ter je umrl meseca septembra 1915 v graški ječi in je bil v Gradcu pokopan. Med svojimi dijaki-tovariši je že od l. 1912 dalje deloval z besedo in pisanimi članki za ujedinjenje vseh Jugoslovanov. Začet je pripravljati to, kar vživamo mi sedaj. Trpel je za svoje čisto in nesebično prepričanje, bil nam vsem bliščuči vzgled dejanske ljubezni do naroda in domovine.

Ko so mučeniki drug za drugim stopili na morišče in so zrlé njih oči grozno smrti v obraz, izvil se jim je iz umirajočih prsi zadnji pozdrav: Živela domovina, živela sloboda, živela Jugoslavija.

Glas o vašem mučeništvu šel je po pravici od hiše do hiše — prenašal se bo od deda na vnuka, še na pozne potomce, dokler bo živel slovenski rod.

Mi vsi kličemo dragim mrtvceem iz hvalepolnih src: »Večna bodi slava vašemu blagoslovljenemu spominu!«

Odbor za pozdrav judenburških žrtvev na celjskem kolodvoru se najpristoneje zahvaljuje vsem predstavnikom uradov, oficirskemu zboru, vsem narodnim in kulturnim društvom in korporacijam ter šolam, kakor tudi mnogoštevilnemu občinstvu, da so se v tako velikem številu udeležili pozdrava narodnih mučenikov.

Mestno gledališče v Celju. — P. t. celjsko in okoliško občinstvo se že danes opozarja na ta pravični mladinski igrokaz, ki se vrši v soboto 9. t. m. ob 16. uri popoldne v mestnem gledališču v Celju. Predstavo vpripori šolska mladina iz Laškega kot gost celjskega Dramatičnega društva. Čisti dobiček je namenjen ubožnemu skladu laške šole, ki je imela v zvezi s Ciriil-Methodovo podružnico radi nabave novega odra odn. pravičnice scenarije, garderobe in premmogo drugih potrebnih tolikšne stroške, da jih niti dohodki vseh dosihdob-

nih predstav niso mogli odtehtati. Iz tega razloga si usojamo apelirati že vnaprej še na velikodušnost celjskih in okoliških mladinočubov, da s številnim občinstvom omogočijo igri čim najboljši gmočni uspeh. Kdor je videl na lastne oči, kako skrbno naštudirano in očarujočeljubko se je podala igra na laškem odru, gotovo ne bo štedil tudi z reklamo za sobotno predstavo v mestnem gledališču. Vse takratne ocenjevalne novice po časopisih so bile polne priznanj in pohvale — ter je upati, da i to pot ne bode nikomur žal, če se žrtvuje tudi za posej predstave dne 9. junija, koja nam velikodušno omogočuje »Dramatično društvo« izjemnoma in v posebni ljubeznivosti. Predprodaja vstopnic — počenši s 7. junijem — v knjigarni Gorščar & Leskoyšek. Predstava bo, upoštevajoč večerne povratne vlake proti Mariboru in v Savinjsko dolino, ob 8. uri zvečer že končana, kar tuja marsikom ugodnost in priličnejšo možnost udeležbe.

Celjska krajevna organizacija JDS prireja redne politične sestanke vsako sredo ob 1/9. uri zvečer v restavraciji Narodnega doma. Pristop imajo vsi organizirani člani JDS iz Celja in okolice. Za člane ožjega in širšega odbora pa je posežanje teh političnih sestankov obvezno. Ker je na dnevnem redu ustanovitve podeželskih organizacij, se prost polnoštevilne udeležbe.

Tombola in veselica Jugoslovanske Matice. Na lepo okinčani Glaziji se je vršila v nedeljo popoldne tombola in veselica Jugoslovanske Matice. Nudila je krasne dobitke, katerih so pa bili žalobog le s srečo obdarovani deležni. Točiko množice že davno ni bilo zbrane. Saj pa je bila zabava tako različna in neprisljena, da je moralo zvabiti vsakega na zabavišče. V krasno opremljenih paviljonih se si lahko privoščiti jela in pijače. Zelo je zabavala občinstvo skupina skautov, proizvajanje prostih vaj našega vojaštva, ameriški bar, menažerija, ribolov, plesišče. Le škoda, da je nevihta namočila navzoče in povzročila precej blata na Glaziji. Po prestani nevihti pa se je zabava nemoteno nadaljevala pozno v noč. Z lepo zasnovanim govorom je nastopil g. gimnazijski ravnatelj Jeršinovič, katerega je občinstvo burno akklamiralo.

Umrl je v Celju nenadne smrti trgovec in industrijalec Lazar Kekič iz Zagreba. Bil je znan v celjskih krogih. N. p. v. m!

Hudičev graben! »Radi spuščenja lesa smrtnevarno! Strogo prepovedana pot!« tako straši novopostavljena tabla pred vhodom v Hudičev graben došle turiste in prijatelje narave. Ta novotarija se je napravila še le pred kratkem, zato upamo, da se ni vse zamujeno. Pot ob delavnikih je v resnici smrtnevarna, ob nedeljah pa tudi zelo nepriljetna. Štorskadružba seka namreč nad Hudičevim grabnom les in je v svrhu spravljajnja hľadov naredila po celem jarku drčo (rižo). Kako zgleda cela naprava, za katero je žrtvoval Celjski odsek S. P. D. že precej tisočakov, si vsak lahko predstavlja. Klini so odtrgani ali zapognjeni, vrvi na več mestih pretrgane. Edina točka, ki jo lahko pokažemo tujcem, sedaj, ko je tujska sezona, je začasno nedostopna. Celjski odsek S. P. D. in Turistovski krožek »Ojstrica« sta se obrnila na šunsko upravo, da do zime zabraní spuščanje lesa. Obljubljen je bilo, da se bode takoj posredovalo, da se popravi Hudičev graben. Toliko vsem izletnikom v vednost, da ne bodo presenečeni nad »spuščenjem lesa«.

Celjska porota. Porotne obravnave pred tukajšnjem okrožnem sodišču so se pričele v pondeljek 4. junija. Obtoženci pridejo v sledečem redu na vrsto: v pondeljek 4. Kamilo Zelič, uboj; v torek 5. Ana Rat, uradna poneverba; v sredo 6. Cecilija Banič, umor; Ivan Železnik, težka telesna poškodba; v četrtek 7. Fran Tamše, Ivan Božič, Fran Podlesnik, Fran Schwarz, umor in tatvina; v petek 8. Fran Višnikar, težka telesna poškodba in rop.

Kino Gaberje predvaja torek, sredo in četrtek lepo delo filmske umetnosti. Film Matjuška Katarina, ki ima za vsebino historično dejstvo, da je posnet na originalnem mestu. V njem sodeluje elita kino-igralcev.

Domače je le domače, so dejale nekda naše gospodinje in zahtevale povsod le domače testenine »Pekate«. So narcenejše, ker se zelo nakušajo.

Turistika in šport.

Prijateljska tekma, katera se je vršila dne 31. maja med S. K. Celje in C. S. K. v Čakovcu je ponovno potrdila, da ni priporočljivo za S. K. Celje se še v bodoče odzvati vabilom Č. S. K. k teknam. Doseženi rezultat 7 : 1 (polčas 2 : 1) za Čakovce je pripisati dejstvu, da je sodnik popolnoma odpovedal. Ne morem trditi v kolikor je bil pristranski in v kolikor nezmožen soditi, ali vtis imam, da odgovarja bolje drugo. V prvi polovici so bili Celjani v lahki premoči in je zasluga izvrstne obrambe Čakovca, da ni moglo Celje doseči boljšega rezultata. V občje je celjsko moštvo precej dobro igralo, manjkalo mu je samo odločnosti pred golom. Moštvo Čakovca se vidi, da je dobro trenirano, vključ temu pa ni v taki formi, da bi S. K. Celje zaslužil tak rezultat. Značilno za sodnika je bilo, da je vratar S. K. Ratajc v drugem polčasu, ko je sodnik že preje spregledal dva of side gola v znak protesta pri tretjem of side zapustil vrata in je Čakovce dosegel tretji of side gol. Prvi gol v drugem polčasu je bil nepravilen, ker je levi krilec žogo z roko štopal in nato vstrelil gol, kar so videli igralci in publika samo sodnik ne. Objektivno priznam Čakovcu, da je bila njihova igra lepa vključ nerodnosti nekaterih igralcev, izmed katerih je eden igralca S. K. Celje, t. Oberlinterja precej poškodoval ali pravičen rezultat je 3 : 1, drugi gol pa ne. Da je nesposobnost sodnika utemeljena, služijo v dokaz rezultati drugih slovenskih klubov, kateri so v Čakovcu pod enakimi okoliščinami bili poraženi; seveda je vsakokrat sodil isti sodnik, kateri je pač samo v Čakovcu mogoče, drugod sigurno ne bi smel soditi. — I. B.

Narodno gospodarstvo.

Börza. Zagreb predborza: Wien 0,11¹/₂, Berlin 0,1080, Milano 3,92, London 3,91, New York 81, Paris 5,40, Praga 2,54, Curih 15,15. Dinar v Curihu: oficijelni kurs 4. junija 6,65, naknadni kurs 6,78.

Tržne cene v Celju dne 1. junija 1923. (Cene v Din.) Govedina: v mesnicah I. 29, II. 27, na trgu I. 25, II. 23, 1 kg v ampov 10, pljuč 10, jeter 25, ledic 25, loja 27; teletina: 1 kg telečjega mesa I. 29, II. 27, jeter 27, pljuč 17; svinjina: 1 kg prašičjega mesa I. 33, II. 32, pljuč 19, jeter 22, slanina I. 40, II. 38, na debeto 38, masti 45, ameriške masti 40, šunke 50, prekajenega mesa I. 49, II. 40—45, prekajenih parkljev 15, prekajene glave 20, jezika 40; drobnica: 1 kg kozličevine 30; klobase: 1 kg krakovskih 50, debrecinskih 50 hrenovk 30—35; salalad 35, tlačenk 30, svežih kranjskih 50, suhih kranjskih 75, salami 110; perutnina: 1 kos, piščanec majhen 15, večji 25, kokoš 25—50, petelin 50—52, domač zajec 25—30; mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 3,50—4, 1 kg surovega masla 60, čajnega masla 80, masla 50, bohinskega sira 54, sirčka 18, eno jajce 1,50; pijače: 1 liter starega vina 13—15, novega 8—12, piva 6,50—8, žganja 28—30; kruh: 1 kg belega kruha 7,50, črnega 6,50, žemelj 10; sadje: 1 kg orehov 6—7, tuščenih orehov 25—30, suhih češpelj 8, suhih hrušk 7, češenj 15—20, 1 liter češenj 6; špecerijsko blago: 1 kg kave Portoriko 70, Santos 55, Rio 44, pražene kave 52—70, kristal belega sladkorja 27, sladkorja v kockah 28,50, kavne prinesi 26, riža 8,50—14, 1 liter namiznega olja 30, bučnega olja 36, vinskega kisa 4, navadnega kisa 3, petroleja 7, spirita denat 15, 1 kg soli 3,50—4,25, celega popra 40, mletega popra 40, paprike 60, sladke paprike 88, riževega škroba 32, pšeničnega škroba 14, testenin 16—21, mila 21—22, karbida 5; mlievski izdelki: 1 kg moke »00« 7,30, »0« 7,25, »2« 6,90, »4« 6,60, »5« 6,10, »6« 5,60, krušne moke 5,35, kaše 6,75, ješprenja 5,75, otrobov 2, koruzne moke 3,80, koruznega zdroba 4,70, pšeničnega zdroba 7,50, ajdove moke 8, na drobno pri kg po 20 para več; žito: 100 kg pšenice 475, rži 400, ječmena 350, ovsna 350—400, prosa 375, nove sušene koruze 300—325, ajde 350, fižola prepeljarja 550—700, graha 1500; kurivo: 100 kg premoga, črni 40 rujavi 23, trdih drv 35, mehkih 29, m³ trdih drv 130, mehkih 100; zelenjava: 1 glava solate 0,50—1, 1 kg kislega zelja 5, ohrovtja 9, karijola 3, špargljev 30, 1 krožnik špinače 1,50, 1 kg kumar 20, graha v stročju 15, čebule 5, česna 6, krompirja 2, novega 10, suhih gob 38.

Dopisi.

Žalec. (Žalna manifestacija.) O priliki prevoza judenburških žrtev v domovino se je priredila tudi v Žalcu po inicijativi g. župana Vabiča žalna manifestacija. Na rotovž je bil vabljen obč. odbor, domači dostojanstveniki, predsedniki kulturnih društev iz Žalca, Ložnice in Vrbij, Sokol in Orel. Pred obč. hišo pa se je zbralo Sokolstvo s sokolsko kavalkado in praporom, šolska mladina osnovne in meščanske šole s celotnim učiteljstvom kakor tudi drugo občinstvo. Na občinski hiši je bila žalna zastava. Ob napovedani uri pa stopijo g. župan in vabljeni gostje pred obč. hišo, kjer je navzočim žalnim manifestantom g. župan v vznesenem govoru proslavil spomin ranjnim za Jugoslavijo padlim junakom v Judenburgu. Županu se je zahvalil v imenu Sokolstva brat Kurnik, starosta šaleške sokolske župe, ter s pomembnimi besedami slavil blagopokojne heroje. Nato je Sokolstvo deloma jezdiło in deloma korakalo v Celje. Sokolom so se priklopili na vozovih in avtomobilih v lepi povorki Žalčani in Ložničani ter skupno s Celjani na celjskem kolodvoru prisostvovali svečanemu trenutku.

Prosveta.

Ljubljanski Zvon prinaša v svoji 5. številki sledečo vsebino: 1. Otakar Březina—Igo Gruden: Množice, 2. Ferdo Kozak: Mojzes, 3. Marija Kmetova: V metežu (daljeprih.), 4. Dr. Ivan Prijatelj: Poezije »Mlade Poljske«. (Konec), 5. Janko Glaser: Moj ded, 6. Alojz Kraigher: Martin Klobasa, 7. Vaclav Burian: Otakar Březina. (Konec prih.), 8. Dr. Ivan Lah: Nazori o poklicu slovenstva. (Konec), 9. Miran Jarc: Črni čarodeji. (Dalje prih.) 10. Književna poročila. Dr. Jos. Tomiňsek: Dr. Iv. Prijatelj: Jurčičevih spisov III. zvezek. (Konec prih.) — Dr. Fran Ilesič: Prispevek k zgodovini slovensko-srbskih literarnih odnosajev. (Konec). — J. Keleming: Miloš Gjurič: Filozofija panhumanizma. (Konec prih.) — Miran Jarc: Branislav Gj. Nušič: Navaden človek. — Jak. Zupančič: A. Benkovič: Slovensko-latinsko-nemški »Rastlinski imenik« slovenskih dežel. 11. Kronika: Vojeslav Mole: XXV. umetniška rastava v Jakopičevem paviljonu.

Novi zbirka moških zborov. V založbi Glasbene Matice izšla je pravkar zbirka treh moških zborov znanega skladatelja Josipa Pavčiča. To so trije moški zbori in sicer: »Pesem« (besedilo Zupančičevo), »Nocoj je pa lep večer« (narodno besedilo) ter »Majolčica« (besede Golarjeve). Zbori so lepo pevni ter se bodo vsled svoje melodijskosti takoj priljubili pri naših pevskih zborih. Cena zbirke je 10 Din. ter se dobiva v Matici knjigarni na Kongresnem trgu, poslojpe Filharmonične družbe. Ravnotam se dobivajo tudi posamezni litografirani glasovi. Zbirko pevskim zborom najtopleje priporočamo, pridržujemo si pa še podrobno oceno.

Sienkiewicz H. Z ognjem in mečem. Zgodovinski roman. Poslovenil dr. R. Močlo. 7. in 8. snopič. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena dvojnega snopiča s poštnino vred 18 Din. Pravkar je izšel dvojni snopič Sienkiewiczjevih romanov, ki jih je začela izdajati Tiskovna zadruga v Ljubljani z romanom Z ognjem in mečem. Tudi ta snopič je ilustriran.

Dnevna kronika.

Pogreb Ivana Endlicherja in judenburških žrtev v Ljubljani 2. t. m. je bil pretresljivo veličasten. Krste z zemskimi ostanki pokojnikov so prepeljali s kolodvora v avlo Narodnega doma in jih položili na katafalke. Narod je trumoma prihajal, se poklanjal junakom. Stari in mladina, vojaki, invalidi, uradniki, dijaki, kmetje iz okolice, vse je hotelo še enkrat pozdraviti dragi pepel. Na krste je bilo položenih veliko število vencev. Iz vseh hiš, kjer se je premikal sprevod, so plapolale črne in državne zastave s črnimi trakovi. Že pred 2. uro se je zbirala množica na trgu pred Narodnim domom. Navzoči so bili najodličnejši predstavniki uradov, korporacij ter organizacij, celokupni oficirski zbor in dve četi vojaštva. Zveza pevskih zborov je zapela Vilharjevo »Nagrobnico«, vojaška godba pa je zasvirala žalostinko. Ob 3. uri se je razvil veličasten sprevod,

otvorilo ga je 32 konjenikov jezdnega odseka ljubljanskega Sokola s praporom. Sokolstvo je bilo zastopano s 16 zastavami. Med drugimi sokolskimi društvi je bilo celjsko, iz Brezic in Braslovč. Kljub nalivu je šla v sprejeto nepregledna množica. Ob grobu je govoril pisatelj Vladimir Levstik. V globoko zasnovanem govoru, polnem ljubezni do jugoslovanske zemlje, je očrtal pomen tega dne za celokupni narod. Po njegovem govoru se je vršilo odkritje spomenika. Priprost kamenit vojak v avstrijski uniformi, gledajoč mračno k tlom, se hoče otresti neprostovoljne uniforme. V imenu odbora za prenos žrtev je nato izročil pisatelj Levstik spomenik mestni občini v oskrbo in varstvo. V imenu invalidov je govoril invalid Boža Nedić, dva zastopnika akademske omladine, v imenu ožjih prijateljev prof. Kozak, kot poslednji se je poslovil od mučnikov oblastni predsednik »Orjune« inženjer Kranjc.

Gasilci pozor! V dne 30. junija do 2. julija 1923 se vrši v Pragi pod pokroviteljstvom prezidenta dr. Masaryka vseslovanski gasilski kongres, združen s svetovno gasilsko razstavo in velikansko vajo praškega gasilstva. Ker gre za ustanovitev vseslovanskega udruženja prostovoljnega gasilstva, je naša dolžnost, da se tega kongresa v čim večjem številu udeležimo. Radi tega vabimo vse zavedne gasilce in prijatelje gasilske ideje, da se tega velepomembnega kongresa udeležijo. Naši delegatje odpušajo iz Ljubljane dne 29. jun. 1923 z opoldanskim brzovlakom 12.9. Vožnja bo polovična in bo stala na obe strani okrog 420 Din. Vsak udeleženec si mora oskrbeti potni list, ki mora biti vidiran od češkega in nemškega konzulata v Ljubljani. Češki vizum stane 35 Din, nemški pa 50 Din. Vozni listek za celo prago do Prage se lahko kupi v predprodaji v prometni pisarni Zidar v Ljubljani (Dunajska cesta). V zadnjem »Gasilcu« predpisani kroj je vzeti seboj, potuje pa se v civilni obleki. — Da nam bo mogoče pravočasno oskrbeti kongresne znake, ki stanejo 60 Din in na podlagi katerih uživajo udeleženci polovično železniško vožnjo ter imajo dostop na razne kongresne prireditve v Pragi, vabimo vse one, ki se nameravajo udeležiti kongresa, da nam najkasneje do 8. junija t. l. to sporoče, vpošljejo denar za znak in obenem naznanijo, kakšno prenočišče žele. Na zakasnele prijave se ne bomo mogli ozirati. — Predsedstvo gasilske zveze.

Književna tombola Jugoslovanske Matice. Prvi dve izžrebani številki, ki sta se izžrebali prilikom prve književne tombole Jugoslovanske Matice sta 25 in 64. Kdor ima te dve številki na svoji tablici v eni vodoravni vrsti, ta je zadel dobiček ambo. Amb je sto in tvorijo kot dobiček knjige, ki so označene v tiskani okrožnici književne tombole. Matica pa

je dodala še 20 posebnih amb. izmed katerih ima vsaka za dobiček najmovejšo knjigo praktičnega značaja Humek: Praktični sadjar. Kdor je zadel kak dobiček naj pošlje svojo tombolsko tablico, opremljeno z natančnim naslovom pokrajinskemu odboru Jugoslovanske Matice v Ljubljani, da mu doloži dobiček. Naslednji dve številki, potrebni za dobiček terna se objavijo v četrtek zjutraj v vseh slovenskih dnevnikih.

Pri kopanju utonil. Blizu Zagreba je utonil v Savi pri kopanju mizarški pomočnik Rudolf Brajer, rodom Ljubljancan. Trupla do sedaj še niso našli.

Železniška nesreča. Na postaji Rače pri Zidanem mostu se je ponesrečil železničar Kolante. Stal je ob železniškem tiru, ko je pridrvel mimo vlak. Stroj ga je zgrabil in vrget v stran. Težko poškodovanega so prepeljali v ljubljansko bolnico.

Godba v žepu. Nekemu ogrskemu tehniku se je posrečilo izumiti gramofon, ki ni večji kakor žepna ura. Aparat igra najlepše plese in druge skladbe. V sebi ima prostora za 10 plošč in ker ima vsaka plošča na obeh straneh skladbe, jih igra lahko 20. Kdor pa hoče imeti še večjo zbirko, lahko spravi v drugi žep telovnika še toliko plošč. Ako postaviš aparat na šampanjski kozarec, se razlega godba po celi plesni dvorani.

Umor v Gelsenkirchenu. Trgovca Trassmanna v Gelsenkirchenu sta napadla dva komunisti in mu na cesti prerezala z britvijo vrat.

Vstaja v Rusiji. V kraju Alton so povzročili caristični častniki vstajo. Sovjetska vlada je poslala mnogoštevilne čete, ki so pa prestopile večina k upornikom. Donski kozaki so razstrelili železniški most pri Povornini ter obesili dva ljudska komisarja. V Novonikolajovskem je dala vlada obesiti 470 kozakov in umoriti 53 kmetov, ki so se pridružili upornikom.

Meksiški tihotapci ubili 6 Italijanov. Taredo, Tex. — Iz Columbijе po ročajo, da je bilo ubitih šest Italijanov, ki so poskušali prekoračiti mejo z Združenimi državami. Italijanski izseljeniki so si najeli več tihotapev, da bi jih ti spravili preko meje preko Rio Grande. Toda tihotapci so začeli streljati na Italijane in so jih šest ubili, enega pa ranili. Ranjeni Italijan je izpovedal, da so jih tihotapci zapeljali na breg reke, tam počakali mraka, nakar so ustrelili vse in jim preobrnil žep. Ranjeni si je ohranil svoje življenje edino s tem, da se je delal mrtvega.

Razširjajte „Novo Dobo“!

Proda se

otroški voziček

(Brenabor) zložljiv za sedeti in ležati, še skoraj nov. Iz prijaznosti pri Žerovnik, gostilna »Branibor«, Celje. 1

Prometni zavod za premog

d. d. v Ljubljani
prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno la. čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

Naslov:

Prometni zavod za premog

d. d. centrala v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II. Podružnica v Novem Sadu (Bačka).

24—11

Razne vesti.

Elektrika ga ubila. Richard Walsch iz Jolietta je v ponedeljek popoldne obrezoval neko drevo ob illinojski cesti v Lemontu. Pri tem se je dotaknil neke električne žice, in je bil na mestu mrtev.

Ameriški škof odpoklican. Metodistovski škofi so na posebnem zborovanju sklenili odpoklicati iz Moskve škofa Blaka, ker je imel v Rusiji več govorov, ki so preveč prijazni sovjetski vladi.

REFORMA ALI EKSPERIMENT?

Kako se godi železničarjem v Jugoslaviji, ki gladujejo, hodijo razcapani in od katerih še mnogo rodbin prebiva v vagonih, kjer si uničujejo zdravje in življenje, je splošno znano. Pa za to stvar ni smisla, recimo še: ni srca, ne vrše se nikake reforme.

Neki razboriti železničar je predlagal, da naj se nalepi na vsaki — tudi na brezplačni listek — kolek za 1 dinar, pa bo denarja dovolj, da se bo moglo vsaj za silo živeti. Navadni človek bi mislil, da bo ministristvo saobračaja tak umestni nasvet s hvaležnostjo sprejelo. Toda o tem ni duha, ni sluha. Pač pa se resno pripravlja druga reforma, ki jo naj na kratko opišemo:

Med redke ugodnosti, ki jih nudi železnica svojim uslužbencem, je brezplačna zdravniška oskrba. Reči se mora, da je bila ista vsaj v Sloveniji dosedaj prav dobra in gre slovenskemu zdravništvu vsa čast in spoštovanje. Toda glej, pride nov referent in že hoče »reformirati«, torej izboljšati ono, kar je v redu in dobro. Dosedaj in po celem svetu se pazi na to, da je zdravnik kolikor mogoče lahko pristopen, da se ga more o pravem času, tudi po noči dobiti, saj vsi vemo, da bolezen in nesreča ne čakata, nego, da je zelo često treba prav nujno na pomoč, ker se stvar inače žalostno konča.

Na podlagi sedanje uredbe so kot železniški zdravniki nastavljeni po vseh večjih krajih zdravniki, ki opravljajo to službo še poleg svoje glavne službe, in je teh zdravnikov primeroma dovoljno, da si nekateri zelo obloženi z železniško-zdravniško službo. Dandanes ima namreč pravico do zdravniške oskrbe ne samo uslužbenec sam, nego vsa njegova rodbina, mati oče itd., kratkoma vse, kar živi pri njem in od njega. Železniški zdravnik so dosedaj bagatelno plačani in so zahtevali pravično plačilo. Kaj si pa misli zdravstveni šef v ministristvu? **Reforma, redukcija!** Vsi dosedajni zdravniki, ki so delali zastoj od prevrata naprej, se odstavijo, mesto njih pa se nastavijo le 3-4 zdravniki, takozvani: **sekcijški zdravniki**, ki bodo vedno potovali po progi, dobili 2-3000 dinarjev mesečno in stali le v službi železnice. Ni treba mnogo premišljevat, vsakdo bo uvidel, da delo, katero sedaj opravlja 40 do 50 zdravnikov ne bi mogla nikdar opravljati le dvojica ali trojica zdravnikov! Kaj bo temu sledilo? Železničarji in njih rodbine bodo vresnici brez zdravnika v slučaju sile pa se bodo zatekali k najbližjim neželezniškim zdravnikom in bodo bolniške blagajne morale ogromno plačevati za zdravniško delo, ki je dandanes takorekoč zastoj. Poleg tega se je izračunilo, da bi »sekcijški« zdravniki veljali **6-7krat toliko**, kolikor veljajo dosedaj vsi zdravniki skupaj! Tedaj znamenita »reforma«! Sicer bo ta reforma, katero je najbolje nazvati **opasen eksperiment** na tako važnem delu uprave, kakoršen je železnica, itak se prav hitro izkazala kot neizvršljiva, ker je absurdna. Čudno je le pri nas, kako se v naglici sklepajo zakoni, uredbe in odredbe, ki potem ostanejo na papirju, povzročajo pa vznemirjenje, krivice in škodo. Čemu imamo neki državni zdravstveni svet, ako se delajo take važne »reforme« lahko od posameznih neodgovornih eksperimentatorjev?

Taki »reformatorji-vseznalci« spadajo pravzaprav v preiskavo že iz vzroka, ker ne vprašajo preje poklicanih strokovnih organov in to je v tem slučaju: **Državni zdravstveni svet.**

Opozarjamo na to zadevo vso javnost in Ministristvo narodnega zdravja, kateremu zajedno izjavljamo, da smo pripravljene staviti umestne predloge za ureditev zdravniške službe, kakoršno zahtevajo razmere v naši kraljevini, ki ne sme postati poiskusni kunec, nego skrbno upravljena domovina.

Toliko v poduk narodnim železničarjem, da se pravočasno zabrani nesreča na zdravju.

Odgovorni urednik: Lic. Edvard Šimic.
Izdaja in tiska: Zvezna tiskarna v Celju.

Dve pisarni

v poslopu Javnega skladišča in prevozne družbe se odda začasno v **najem**. Ponudbe na ravnateljstvo.

Šuta

ter drug materijal, razven smeti, se zopet lahko odklada na prostoru Javnega skladišča in prevozne družbe, Savinjsko nabrežje. 1

POZOR!

Kdor bi za časa počitnic (dveh mesecev) odpotoval ter odstopil za ta čas stanovanje dveh sob in kuhinje, brez posteljnega perila letoviščarjem proti dobri najemini, se prosi, da to naznani dvornemu svetniku Rubelli, Mehanovičeva ul. 32/III, Zagreb. 1-1

Nc IV 415/23.

Dražbeni oklic.

Na predlog zakoncev Ivana in Sabine Pavlič, posestnikov v Razkovcu hiš. št. 5 pri Oplotnici, bode dne 15. junija 1923 ob 9. uri predpoldne v pisarni Jurija Detiček v Celju

prostovoljna javna dražba zemljišča vl. št. 185 kat. obč. Trata z zraven spadajočimi pritklinami in se bode izklicalo kot celota.

Izklicna cena znaša 230.000 Din ter se predmet pod to ceno ne odda. Pred pričetkom dražbe je treba položiti v roke sodnega komisarja kot vadij 23.000 Din.

Natančnejši podatki so na razpolago v pisarni notarija Jurija Detiček v Celju na Dečkovem trgu h. št. 3 ob uradnih urah.

Kraljevo okrajno sodišče v Celju odd. IV., dne 26. maja 1923.

Sandale

izdelujem za 15 do 30 Din **ceneje** od tovarniških, ki se prodajajo v trgovinah. Za svoje blago in delo jamčim. Ogleđa se lahko v izložbi Na Okopih št. 11. Trgovci na debelo!

Mihael Pak,

čevljarški mojster. 2-2

Sprejme se

urarski učenec

pri Anton Lečnik, Celje, Glavni trg. 2-2

Prodajalka

mlada, v trgovini z mešanim blagom izučena, se takoj sprejme pri J. Schauerl, toplice Dobrna pri Celju. 3-2

Naznanilo!

Čast nam je naznaniti slavnemu občinstvu, da smo uredili v naši tvornici posebni oddelek za

rezbarstvo in strugarstvo

Izdelujemo vse vrste tipkala za zvonce, podložne deščice, držala (Heite, Griffe) za vsako industrijo, kakor tudi vse fazonirane predmete za mizarje in industrije, lesene svetilke, kovane in stružene. Opremljeni smo z vsemi najmodernejšimi stroji ter smo v stanu vsako naročilo hitro in kulatno izvršiti. Obenem priporočamo naše bogato urejeno skladišče električnih lestenec, nočnih svetilk in vse ostale elektrotehnične potrebščine. Lastni proizvod električnih baterij in žepnih svetilk.

IVAN PASPA IN SINOVI

Posl.: **Bogovičeva u. 9. ZAGREB** Tvorn. **Gunduličeva u. 41.**
Int. telef. 8-99 Tel. 7-25 6-5

Jadranska banka

Beograd

Del. glavnica:
Din 60,000.000

Rezerva:
Din 30,000.000

Podružnice: Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb,

Amerikanski oddelek.

Naslov na brzojave: Jadranska.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82, New-York City.
BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natalos, Porvenir.